



EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

DRUGI ODJEL

ODLUKA

Zahtjev br. 65180/17
Rajko LUKIĆ
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Drugi odjel), zasjedajući 16. travnja 2024. u odboru u sastavu:

Pauliine Koskelo, *predsjednica*,
Lorraine Schembri Orland,
Davor Derenčinović, *suci*,

i Dorothee von Arnim, *zamjenica tajnika odjela*,

uzimajući u obzir:

zahtjev (br. 65180/17) protiv Republike Hrvatske koji je hrvatski državljanin g. Rajko Lukić („podnositelj zahtjeva”), koji je rođen 1964. godine i živi u Novoj Kapeli i kojeg je zastupao g. P. Krnić, odvjetnik u Slavanskom Brodu, podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija”) dana 30. kolovoza 2017.,

odluku da se Vladu Republike Hrvatske („Vlada”), koju je zastupala njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik, obavijesti o prigovoru o postupovnim obvezama na temelju članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju, a da se ostatak zahtjeva proglasi nedopuštenim,

očitanja stranaka,

nakon vijećanja odlučuje kako slijedi:

PREDMET SPORA

1. Predmet se odnosi na odbijanje od strane domaćih sudova podnositeljeve tužbe protiv države radi povrata posjeda dvaju vozila oduzetih njegovom pokojnom ocu.

2. Godine 1991. hrvatska vojska mobilizirala je dva vozila u vlasništvu podnositeljeva oca u vojne svrhe. Vojska je bila obvezna vratiti vozila kad ih više ne bude trebala.

3. U studenom 2001. podnositeljev otac napisao je dopis Zapovjedništvu vojne pošte pri Ministarstvu obrane navodeći da su oba njegova vozila bila

uništena (nepopravljivo oštećena) dok ih je upotrebljavala vojska i stoga mu nisu mogla biti vraćena; zbog toga je 1999. tražio naknadu štete od Komisije za popis i procjenu ratne štete, ali njegov zahtjev do danas nije riješen. U prosincu 2001. otac podnositelja zahtjeva dobio je odgovor da svoj zahtjev za naknadu treba uputiti Uredu za obranu koji je mobilizirao njegova vozila. Nema nikakvih saznanja o bilo kakvom kasnijem razvoju događaja u vezi sa zahtjevom podnositeljeva oca za naknadu.

4. U ožujku 2002. podnositeljev otac, zastupan po odvjetniku, podnio je pred Općinskim građanskim sudom u Zagrebu tužbu protiv države tražeći povrat svojih vozila. Na ročištu u studenom 2007. naveo je da su oba vozila uništena dok su bila u posjedu države; jedno u prometnoj nesreći koja se dogodila tijekom rata, a drugo u eksploziji mine neposredno nakon rata. Naveo je i da mu je ponuđeno da preuzme ostatke prvog vozila, što je on odbio. Nije predložio izvođenje daljnjih dokaza.

5. Godine 2008. podnositeljev je otac preminuo, a podnositelj je preuzeo postupak. Nije predložio izvođenje nikakvih dokaza te je rasprava zaključena.

6. Godine 2011. Općinski građanski sud u Zagrebu usvojio je podnositeljev tužbeni zahtjev pozivajući se na Zakon o odgovornosti Republike Hrvatske za štetu uzrokovanu od strane pripadnika hrvatskih oružanih i redarstvenih snaga za vrijeme Domovinskog rata (čije su mjerodavne odredbe izložene u predmetu *Bursać i drugi protiv Hrvatske*, br. 78836/16, stavak 32., 28. travnja 2022.).

7. Godine 2012. tu je presudu ukinuo Županijski sud u Slavskom Brodu. Smatrao je da je mjerodavni zakon u predmetu Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (Narodne novine, br. 91/1996 s naknadnim izmjenama i dopunama), prema kojem je, na temelju članka 161. stavka 1., vlasnik imao pravo zahtijevati od osobe koja posjeduje njegovu stvar da mu ona preda svoj posjed te stvari. Pozvao se na članak 162. tog Zakona i uputio prvostupanjski sud da utvrdi postoje li vozila još uvijek i jesu li u posjedu države.

8. U ponovljenom postupku podnositelj zahtjeva naveo je da informacije o postojanju vozila, njihovu stanju i mjestu gdje se nalaze predstavljaju vojnu tajnu i da ih ne može dostaviti.

9. Godine 2013. Općinski građanski sud u Zagrebu odbio je podnositeljev tužbeni zahtjev uz obrazloženje da nije dokazao da vozila još uvijek postoje i da se nalaze u posjedu države, kako to zahtijeva članak 162. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima. Podnositelju je naložio, na temelju članka 154. hrvatskog Zakona o parničnom postupku, da državi plati iznos od 16.875,00 kuna (približno 2.250,00 eura) na ime troškova, koji su uključivali naknade za zastupanje države od strane Državnog odvjetništva.

10. Podnositelj zahtjeva podnio je žalbu ponavljajući da informacije o postojanju vozila, njihovu stanju i lokaciji predstavljaju vojnu tajnu i da u svakom slučaju, osim činjenice da je država mobilizirala ta vozila, ne može i

ne bi trebao biti obvezan dokazivati gdje se vozila nalaze. Nadalje je tvrdio da želi da mu se ta vozila vrate, bez obzira na to u kakvom su stanju.

11. Županijski sud u Slavonskom Brodu odbio je žalbu podnositelja zahtjeva. Naveo je da je 2007. pokojni otac podnositelja zahtjeva sam potvrdio da su oba vozila uništena (vidi stavak 4. ove odluke). S tim u vezi pozvao se na članak 169. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, prema kojem pravo vlasništva prestaje propašću stvari koja je bila predmetom toga prava; osim ako ostanu ostaci stvari, u kojem slučaju vlasnik na njima zadržava vlasništvo. Ako je točno da su vozila uništena, podnositelj zahtjeva nije precizirao svoj zahtjev opisom stvari čiji je povrat tražio. Zaključio je da se u takvim okolnostima tužbeni zahtjev podnositelja zahtjeva, kako je formuliran, ne može usvojiti. Naglasio je da to ne utječe na pravo podnositelja zahtjeva da traži naknadu za prouzročenu štetu, pod uvjetom da za to nije istekao zakonski rok zastare.

12. U ustavnoj tužbi podnositelj zahtjeva tvrdio je da su mu građanski sudovi nametnuli neostvariv teret dokazivanja. Nije spomenuo primjedbe žalbenog suda da nije precizirao ni izmijenio svoj tužbeni zahtjev u pogledu činjenice da su vozila uništena.

13. Dana 7. veljače 2017. Ustavni sud utvrdio je da odluke nižih sudova nisu dovele do povrede podnositeljeva prava na pošteno suđenje i prava vlasništva zajamčenih člancima 29. i 48. Ustava Republike Hrvatske. Dvoje sudaca donijelo je izdvojeno mišljenje smatrajući da su niži sudovi podnositelju nametnuli neostvariv teret dokazivanja. Odluka je podnositelju dostavljena 6. ožujka 2017.

14. Podnositelj zahtjeva pred Sudom je prigovorio, na temelju članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju, da su domaći sudovi odbili njegov zahtjev za povrat vozila u posjed tvrdeći da mu je zahtjev da dokaže da vozila još uvijek postoje i da su u posjedu države te da plati troškove postupka državi nametnuo prekomjeran teret.

OCJENA SUDA

15. Sud ne smatra potrebnim ispitati preliminarne prigovore Vlade jer je ovaj zahtjev u svakom slučaju nedopušten iz sljedećih razloga.

16. Središnje je pitanje u predmetu to je li domaći postupak u kojem je podnositelj zahtjeva tražio povrat posjeda vozila oduzetih njegovom pokojnom ocu bio u skladu s postupovnim obvezama na temelju članka 1. Protokola br. 1 (vidi *Hentrich protiv Francuske*, 22. rujna 1994., stavak 49., Serija A br. 296 A; *Bruncrona protiv Finske*, br. 41673/98, stavak 69., 16. studenoga 2004.; i *Zafranias protiv Grčke*, br. 4056/08, stavak 36., 4. listopada 2011.). Postupak o kojem je riječ morao je podnositelju pružiti razumnu mogućnost da svoje argumente iznese nadležnim vlastima u svrhu djelotvornog osporavanja mjera koje predstavljaju miješanje u prava zajamčena tom odredbom (*ibid.*).

17. Odlučujući je li podnositelju zahtjeva pružena ta razumna mogućnost da svoje argumente iznese sudovima, Sud na početku smatra da bi, s obzirom na to da je država nedvojbeno mobilizirala vozila podnositeljeva oca u svrhe obrane i nikada ih nije vratila, zahtijevanje od podnositelja da dokaže da još uvijek postoje i da su u posjedu države moglo predstavljati nametanje prekomjernog tereta dokazivanja podnositelju (usporedi, *mutatis mutandis*, *Trivkanović protiv Hrvatske* (br. 2), br. 54916/16, stavci 79. – 82., 21. siječnja 2021., i *Baljak i drugi protiv Hrvatske*, br. 41295/19, stavak 41., 25. studenoga 2021.).

18. Međutim, Sud napominje da su prema hrvatskom pravu o parničnom postupku građanski sudovi vezani pravnom zaštitom koju zatraži tužitelj i činjenicama na koje su se stranke pozvale. Građanski sudovi stoga ne mogu dosuditi tužitelju ništa po prirodi drukčije od njegova tužbenog zahtjeva ili odlučiti u predmetu na temelju činjenica na koje se stranke nisu pozvale (vidi *Marić protiv Hrvatske* (odl.), br. 37333/17, stavak 31., 10. studenoga 2020.).

19. S tim u vezi Sud primjećuje da je podnositeljev pokojni otac sam potvrdio, prije i tijekom parničnog postupka, da su njegova dva vozila uništena (vidi stavke 3. i 4. ove odluke). Štoviše, Sud primjećuje da su vlasti u nekom trenutku prije 1999. pozvale podnositeljeva oca da preuzme ostatke jednog od svojih vozila, što je on odbio (vidi stavak 4. ove odluke).

20. U takvim okolnostima, Sud smatra da su pokojni otac podnositelja zahtjeva i podnositelj zahtjeva koji je preuzeo parnični postupak, koji su obojica bili zastupani po kvalificiranom odvjetniku, trebali znati od samog početka da građanski sudovi neće moći usvojiti tužbeni zahtjev kako je formuliran (naložiti povrat vozila u posjed).

21. Sud napominje da se podnositelj zahtjeva mogao pozvati na članak 186.b stavak 3. hrvatskog Zakona o parničnom postupku i zatražiti od građanskog suda da državi naloži da dostavi podatke o ostacima vozila njegova oca kako bi on u skladu s tim mogao precizirati ili izmijeniti svoj zahtjev. Zatim je mogao tražiti ili povrat ostataka vozila ili, ako se ispostavi da je država u međuvremenu ostatke zbrinula, naknadu štete.

22. Međutim, u postupku pred domaćim sudovima (kao i u postupku pred Sudom) podnositelj zahtjeva u potpunosti je zanemario činjenicu da su vozila bila uništena te nije u skladu s tim precizirao ni izmijenio svoj zahtjev. U mjeri u kojoj se moglo shvatiti da podnositelj zahtjeva u biti traži povrat ostataka vozila, Sud primjećuje da je on prvi put iznio takav zahtjev u svojoj žalbi protiv presude prvostupanjskog suda (vidi stavak 10. ove odluke), odnosno prekasno (vidi članke 190. i 191. hrvatskog Zakona o parničnom postupku).

23. U skladu s tim, u okolnostima u kojima je podnositeljev pokojni otac, a zatim podnositelj zahtjeva, ustrajao isključivo na povratu vozila, koja su bila uništena godinama prije pokretanja parničnog postupka, Sud smatra da se ne može smatrati da su domaći sudovi odbili podnositeljev zahtjev, a da

mu nisu pružili razumnu mogućnost da svoje argumente iznese nadležnim vlastima (usporedi gore navedeni predmet *Marić*, stavak 57.).

24. S obzirom na gore navedeno, ne može se reći da postupak kojemu se prigovara nije bio u skladu s postupovnim obvezama države na temelju članka 1. Protokola br. 1 (vidi stavak 16. ove odluke).

25. Iz istih razloga Sud smatra da se ne otvara pitanje u pogledu prava podnositelja zahtjeva na mirno uživanje njegova vlasništva činjenicom da mu je naloženo, na temelju pravila „gubitnik plaća” sadržanog u članku 154. stavku 1. Zakona o parničnom postupku, platiti troškove zastupanja države u parničnom postupku (vidi stavke 9., 11. i 14. ove odluke), jer je to bila normalna posljedica činjenice da je tužbeni zahtjev formuliran na način da nije imao izgleda za uspjeh (usporedi gore navedeni predmet *Marić*, stavci 50. – 61., i usporedi nasuprot tome gore navedeni predmet *Bursać i drugi*, stavak 95.).

26. Iz toga proizlazi da je zahtjev nedopušten na temelju članka 35. stavka 3. točke (a) Konvencije kao očigledno neosnovan te se stoga mora odbaciti sukladno članku 35. stavku 4.

Iz tih razloga Sud jednoglasno

utvrđuje da je zahtjev nedopušten.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 23. svibnja 2024.

Dorothee von Arnim
zamjenica tajnika

Pauliine Koskelo
predsjednica

Prevela prevoditeljska agencija Alkemist

ALKEMIST
European Translation Agency
ALKEMIST STUDIO d.o.o.
Miramarska 24/6, 10 000 Zagreb
OIB: 72466496524